

दायः समन्दापर उपेक्षितम् । किञ्चिच्चूनां प्रदा-
परः स्नाद्ध्यमज्ञाननाशितमिति । किञ्चिच्चूनामिति
चतुर्थ्यांश्चीनम्" मितम् । "एष एव विविहं एो याचि-
तान्नाहितादिषु । शिल्पिषूपनिधौ न्यासे प्रतिन्यासे तथैव
च" नारदः । "स जातमात्रान् पुत्रांश्च दारांश्च भव-
तामिह । प्रदायोपनिधिं राजां पाण्डुः स्वर्गमितोगतः"
भा० आ० १२६ अ० । उपनिधिमधिकृत्य प्रष्टुम्
तदस्य प्रयोजनमिति वा ठक् । औपनिधिकं तदधिकारेण
प्रष्टुं व्यवहारे तत्साधनद्वये च ।

उपनिपात उ० उप+नि-पत+चञ् । समीपे आगतौ २ हठा-
दागमने "कृतताप्सोऽपनिपातवेगशङ्कः" किरा० ।

उपनिपातिन् त्रि० उप+नि-पर-णिनि । १ हठादागते
अतर्कितोपगतियुक्तो "रन्वोपनिपातिनोऽनर्थाः" ।

उपनिबन्धन न० उप+नि+बन्ध-करणे ल्युट् । सम्पादन-
साधने । "प्रत्ययोपनिबन्धनः" सर्वद० माने ल्युट् । २ पचने
उपनिमन्त्रण न० उप+नि+मन्त्र-ल्युट् । उपेत्य आवश्यको
कर्माणि प्रवर्तनाव्यारम्भे निमन्त्रणे ।

उपनिवपन न० उप+नि+वप-ल्युट् । अग्निप्रणयनकर्माङ्ग-
भूते इष्टाभ्याधानादिव्यापारे" औपनिवपनात् कृत्वा
हविर्धाने स्थापयति" ८, १, २१ । "औपनिवपनात्
"इष्टाभ्याधानादि उपयस्युपनिवपनान्तमग्निप्रणय-
नाख्यं कर्मा कृत्वा" कर्कः ।

उपनिवेशित त्रि० उप+नि+विश-णिच्-क्त । १ निशिते
२ वसतिविशेषरूपेण स्थापिते च । "स्वर्गाभिध्यन्द्बभनं
कृत्वेवोपनिवेशिता" कुमा० । २ निवेशितमात्रे च ।

उपनिषद् स्त्री उपनिषीदति प्राप्नोति ब्रह्मात्मभावोऽनया
उप+नि-सद्-किप् । १ ब्रह्मविद्यायां, २ तत्प्रतिपादके
वेदशिरोभागे वेदान्ते च । ४० भा० उपनिषच्छब्दार्थ-
व्युत्पत्तिर्दर्शिता यथा । "सैयं ब्रह्मविद्योपनिषच्छब्दाच्या
तत्पराणां सहेतोः संसारस्यात्यन्तावसादनम् उपनि-
पूर्वस्य सदेस्तदर्थत्वात् तादर्थ्यादुपन्यास्युपनिषद्युच्यते ।
सुण्ड० भा० "यथा य इमां ब्रह्मविद्यामुपयन्यात्म-
भावेन अज्ञाभक्तिपुरःसराः सन्तस्तेषां गर्भजमजर-
रोगाद्यनर्थपूर्णं निशातयति परं वा ब्रह्म गमयति
अविद्यादिऋसारकारणञ्चात्मनमवसादयति विनाशयती-
त्युपनिषद् उपनिपूर्वस्य सदेरेपमर्थस्मरणात् । "अत्र औप-
निषच्छब्दो ब्रह्मविद्यैकगोचरः । तच्छब्दावयवार्थस्य वि-
द्यायामेव सम्भवात् । उपोपसर्गः सामोश्चो तत्प्रतीचि

समाप्यते । सामीप्यतारतम्यस्य विचित्रान्तेः स्वात्मनीशणात् ।
त्रिविधस्य सदर्थस्य निशब्दोऽपि विशेषणम् । उपनीय
तमात्मानं ब्रह्मापास्तदयं यतः । निहन्त्यविद्यां तज्जञ्च त-
न्नादुपनिषद्भवेत् । निहन्त्यानर्थमूलं स्वाऽविद्यां प्रत्यक्तया
परम् । नयत्यपास्तसम्भेदमतोवोपनिषद्भवेत् । प्रष्टुं-
हेतून्निःशेषांस्तन्मूलोच्छेदकत्वतः । यतोऽनसादयेद्विद्या तन्मा-
दुपनिषद्भवेत् । यथोक्तविद्याहेतुत्वाद्दुपन्योपि तदर्थेदतः ।
अवेदुपनिषदात्मा लाङ्गलं जं वनं यथेति" तस्यानिर्लघार्थ-
आचार्यैर्दर्शितः । उपनिषद्भेदाच्च मुक्तकोपनिषदि दर्शिता
यथा । "१ ईशा २ केन ३ कठ ४ प्रश्न ५ सुण्ड ईसाण्डूक्य
७ तित्तिरिः । ८ ऐतरेयञ्च ९ कान्दोग्यं १० बृहदारण्यकं
तथा । ११ ब्रह्म १२ कैवल्य १३ जावाह १४ श्वेताश्वो
१५ हंस १६ आरुणिः । १७ गर्भो १८ नारायणो १९ हंसो
२० विन्दु २१ नाद २२ गिरः २३ शिखा । २४ म-
त्तायणी २५ कौषितकी २६ दृष्ट्यावाह २७ तापनी ।
२८ कालाग्निरुद्र २९ मेलयो ३० सुवाह ३१ सुरि ३२
मन्त्रिका । ३३ सर्वसारं ३४ निरात्म्यं ३५ रहस्यं ३६
वज्रसूचिकम् । ३७ तेजो ३८ नादो ३९ ध्यान ४० विद्या
४१, ४२ योगतत्त्वात्मबोधकम् । ४३ परित्राट् ४४ त्रिगिष्ठी
४५ सीता ४६ चूडा ४७ निर्वाण ४८ मण्डलम् । ४९ द-
क्षिणा ५० शरभं ५१ स्कान्दं ५२ महानारायणाक्षयम् ।
५३ रहस्यं ५४ रासतपनं ५५ वासुदेवञ्च ५६ सङ्गलम् ।
५७ शाण्डिल्यं ५८ पैङ्गलं ५९ भिन्नु ई० ई० ई० ई० ई० ई० ई० ई०
शिखाई२ । ई० ई० ई० ई० ई० ई० ई० ई० ई० ई० ई० ई० ई० ई०
ई० ई० ई० ई० ई० ई० ई० ई० ई० ई० ई० ई० ई० ई० ई०
७१ सूर्याक्ष ७२ ध्यात्म ७३ कुण्डिका । ७४ सावित्रा
७५ ऽत्मा ७६ पाशुपतं ७७ परब्रह्मा ७८ ऽवधूतकम् ।
८० त्रिपुरातापनं ८१ देवी ८२ त्रिपुरा ८३ काठ दभा-
वना । ८४ हृदयं ८५ कुण्डली ८६ भक्त ८७ रुद्राक्ष
८८ गण ८९ दर्शनम् । ९० तारसार ९१ मन्त्रावाक्य ९२ सु-
ब्रह्मा ९३ अग्निहोत्रकम् । ९४ गोपालतापतं ९५ ईक्षणं ९६ या-
ज्ञवल्क्यं ९७ वराहकम् । ९८ शाक्यायनी १०० हयग्रीवं
१०१ दत्तात्रेयं च १०२ गरुडम् । १०३ काल १०४ जा-
वालि १०५ सौभाग्य १०६ रहस्य १०७ च १०८ मुक्तिका"
तासाञ्च मध्ये यासां यदेदमतत्वं तदपि शान्तिपाठमन्त्र-
सहितं तत्रैव दर्शितं यथा ।

"१ ऐतरेय २ कौषिकी ३ नादविन्दात्मबोध ५ निर्वाण ई०-
इला ५ ७ मालिका ८ त्रिपुरा ९ सौभाग्यं १० बृहत्वा